

Valtiovarainministeriön ehdotus valtion talousarvioesitykseksi vuodelle 2016 - Kainuun esitykset

MH § 113

Valtiovarainministeriö (VM) on julkistanut 14.8.2015 ehdotuksensa valtion talousarvioesitykseksi vuodelle 2016. Budjettiehdotukseen ei sisälly hallitusohjelman kärkihankkeita koskevia määrärahaehdotuksia, koska niiden valmistelusta sovitaan erikseen ministeriöiden välisissä neuvotteluissa elokuun lopulla ja hallituksen budjettiriihessä 9.-10.9.2015. Eduskunta saa hallituksen budjettiesityksen käsiteltäväkseen 28.9.2015.

VM:n mukaan budjettiehdotus on tiukka ja siinä toimeenpannaan hallitusohjelmassa sovitut säästöt. Talousarvioehdotuksen loppusumma on 53,9 miljardia euroa, missä on noin 900 miljoonan euron nettomääräinen menojen alennus verrattuna kuluvaan vuoteen. Budjettiehdotus on 5,3 miljardia euroa alijäämäinen. Valtionvelka kasvasi vuonna 2016 yhteensä noin 106 miljardiin euroon.

Hallitusohjelman mukaan kärkihankkeisiin (1 mrd. euroa) ja liikenneverkon korjausvelan vähentämiseen (0,6 mrd. euroa) panostetaan kertaluonteisesti vuoden 2018 loppuun mennessä.

Kainuun liiton mielestä Suomen vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen on haettava ratkaisuja yhä enemmän eri alueiden voimavarojen tunnistamisesta ja edistämisestä. Hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettu uuteen kasvuun, työllisyyden kohenemiseen ja investointien vauhdittamiseen on ripeästi panostettava. Kainuun liitto on tyytyväinen hallituksen jo tekemiin ratkaisuihin, joilla Talvivaaran kaivostointiminta Sotkamossa saadaan käyntiin uudelta omistuspohjalta. Elinkeinoelämän edellytysten parantaminen vaatii panostuksia liikennejärjestelmään, biotalouden sekä uusiutuvan energia hyödyntämiseen ja näihin liittyvän osaamisperustan vahvistamiseen.

Kainuun liitto kiinnittää vuoden 2016 valtion talousarvion valmistelussa ja hallitusohjelman toimeenpanossa erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

1. Keskeneräiset liikennehankkeet vietävä ensin loppuun

1.1. Valtatie 22 & kantatie 89 Oulu–Kajaani–Vartius -yhteysvälin kehittäminen

Valtatien 22 parantaminen välillä Oulu – Kajaani sisältyi vuoden

2012 liikennepoliittisessa selonteossa hallituskaudella 2012–2015 aloitettaviin liikenneverkon kehittämishankkeisiin. Hankkeen kokonaiskustannuksiksi määriteltiin 45 milj. euroa. Vuoden 2015 talousarviossa hankkeen valtion rahoitusosuus on kuitenkin supistunut 15 milj. euroon, joka rajoittaa kehittämistoimenpiteet Oulun kaupungin alueella tapahtuvaan liikennejärjestelmän kehittämiseen. Ilman rahoituksen palauttamista alkuperäiselle tasolle hanketta ei pystytä toteuttamaan yhteyden edellyttämässä laajuudessa.

Kainuun liitto esittää yhdessä Oulu – Kajaani Tervantie ry:n kanssa hankkeen toteuttamista kokonaisuudessaan.

1.2 Ratayhteyden Ylivieska–Iisalmi–Kontiomäki toiminnallisuuden parantaminen

Ratayhteyden toiminnallisuuden parantaminen ja sähköistys kustannuksiltaan 90 M€ sisältyi edellisen vaalikauden hallitusten liikennepoliittisen selonteon investointeihin, mutta valtion talousarvion 2015 käsittelyn yhteydessä hanke siirrettiin myöhemmäksi.

Ratahankkeen yleissuunnitelman pohjalta on laadittu syyskuussa 2014 valmistunut rata-suunnitelma, jonka kustannusarvio on 116,3 M€. Ratasuunnitelman yhtenä tavoitteena on siirtää nykyisin Oulun kautta kulkeva Vartiuksen rajanylityspaikan ja Kokkolan sataman välinen transitoliikenne Iisalmen kolmioraitteen kautta kulkevalle reitille. Siirtämällä transitoliikenne Iisalmen kautta kulkeväksi se vaikuttaisi mm. Ylivieska-Oulu rataosan ratakapasiteetin käyttöasteen alenemiseen, jolla puolestaan olisi vaikutus koko maan junaliikenteen täsmällisyyden paranemiseen.

Kainuun liitto esittää siirretyn määrärahaosuuden osoittamista hankkeeseen.

2. Alueiden kilpailukyvn vahvistamiseen tarvitaan uusimuotoisen kehittämisraha

Alueiden kilpailukyvn ja älykkään erikoistumisen vahvistamiseen tarvitaan lisää vauhtia ja työvälineitä. Viime vaalikaudella lopetetun maakunnan kehittämisrahan tilalle tulisi nyt rakentaa nopea ja ketterä kehittämisrahoitusväline hallituksen kärkihankkeita (erityisesti biotalous ja digitalisaatio) tukevaan ja kilpailukykyä vahvistavaan aluelähtöiseen kehittämistoimintaan.

Maakuntien älykkään erikoistumisen toimeenpano, uudet avaukset ja osallisuus kansainvälisissä arvoverkostoissa edellyttävät joustavaa rahoitusvälinettä, jonka avulla alueen kehittäjäorganisaatiot voivat lähteä nopeasti liikkeelle merkittävässä kehittämisavauksissa. Rahoituksella tuettaisiin lisäksi alueellisia ja alakohtaisia osaamis- ja inno-

vaatiostrategioita ja niiden toimeenpanoa.

Aluekehitysviranomaisina toimivat maakuntien liitot ovat rahoituksen luontevia myöntäjiä ja hankkeiden kokoajia, osana maakuntaohjelmien ja niiden toimeenpanosuunnitelmien laatimista. Uuden instrumentin avulla voitaisiin käynnistää innovaatiotoimintaa ja parantaa T&K-hanketoiminnan edellytyksiä lisäten myös mahdollisuuksia hyödyntää Euroopan unionin rahoitusvälineitä.

Alueiden uusiutumista vauhdittavan maakunnan kehittämISRahan määrä vuositasolla tulisi olla vähintään 20 miljoonaa euroa vuosina 2015–2018 eli yhteensä 80 milj. euroa.

3. Perusväylänpito (ml alempi tieverkko) ja elinkeinoja palveleva infra

Kainuun liitto pitää välttämättömänä, että perusväylänpidon rahoitusta lisätään riittävästi. Maaseudun tieverkon kunnossapidon rahoitusta on nostettava pitkäjänteisellä ohjelmalla, jotta riittävä palvelutaso maaseudun asumisen, maidon, puutavaran ja maaseudun elinkeinojen kuljetusten kannalta voidaan saavuttaa.

Raakapuuterminaalien hankeohjelman kokonaiskustannukset ovat 40 miljoonaa euroa, ja vuoden 2015 osalta hankkeelle on kohdennettu 7 miljoonan euron määräraha. Kainuun liitto pitää tärkeänä raakapuuterminaalien kehittämistä metsäteollisuuden tulevien suurinvestointien vuoksi ja määrärahojen kohdentamista niiden investointeihin. Kainuussa on kiireisin toteutettava on Suomussalmen puuterminaali.

4. Laajakaistan toteuttaminen koko maahan toteutettava viivytystä

Kuusi vuotta sitten aloitettu Laajakaista kaikille -hanke lupasi huippunopean laajakaistan koko maahan vuoden 2015 loppuun mennessä. Tavoite oli, että 100 megabitin yhteys on korkeintaan kahden kilometrin päässä yli 99 prosentista kaikista vakituisista asunnoista ja yritysten toimipaikoista. Tavoitteiden toteutuminen on vielä kaukana.

Kainuun liiton mielestä laajakaistayhteyksien rakentamisen kattavuus tulee kiireellisesti varmistaa. Hallitusohjelmassa tavoiteltu julkisten palvelujen tuottavuuden merkittävä parantuminen on toteutettavissa palvelujen digitalisoinnilla. Erityisesti sote-uudistuksen kustannussäästöjen saavuttamiseksi on keskeistä, että sote-integraatiota tukevat tietojärjestelmät ja verkkopohjaisten etäpalvelujen tasa-arvoinen saatavuus hoidetaan kuntoon samalla kun uudet organisaatiot käynnistävät toimintansa. Kustannussäästöjen aikaan saaminen laajoilla harvaan asutuilla alueilla edellyttää kattavien, nopeiden ja var-

mojen tietoliikenneyhteyksien olemassa oloa. Sähköisten palvelujen kehittämiseen, testaamiseen ja käyttöönoton vauhdittamiseen erilaisien kommunikaatiovälineiden käyttöönoton ohella tulee myös tässä vaiheessa satsata, jolloin jo rakennetut verkot saadaan hyödynnettyä täysimittaisesti ja aletaan saada säästöjä aikaan. Kiinteät yhteydet takaavat myös nykyistä kattavamman ja toimivamman tuen rakennettaville mobiiliverkoille.

5. Hallituksen kärkihankkeet

Kainuun liitto pitää erittäin tärkeänä, että hallitus käynnistää suunnittelemansa kärkihankkeet, joilla uudistetaan koko maassa elinkeinoja ja julkisten toimintoja. Kainuun liitto on esittänyt työ- ja elinkeinoministeriölle Kokeileva Kainuu –ohjelmaa, joka sisältää kolme Kainuuseen erityisesti sopivaa kokeilua: yrittäjyysmaakunta, Kainuun digitaalisatiokokeilu sekä puurakentamisen pilottihanke. Kainuun sote on esittänyt Kainuussa kehitetyn sähköisen sote-palvelutarjotintoinnan laajentamista valtakunnalliseksi. Kainuun sote on valtakunnallinen edelläkävijä sote-integraation toteuttamisessa ja sillä on siten erinomaiset edellytykset toimia kokeilualustana tulevaa sote-uudistusta toteutettaessa.

Kainuun liitto näkee tärkeänä, että ministeriölle annettavien kärkihankkeiden toteutus jalkautetaan koko valtakunnalliseksi, jolloin maakunnan liitot ovat yksi keskeinen toimeenpanija.

Lisätietoja antaa maakuntajohtaja Pentti Malinen, p. 044 797 0197 ja suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 tai etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää budjettikannanotosta ja tarvittaessa antaa virastolle valtuudet viimeistellä sen sisältöä.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
